

Sıtma ve İklim Değişikliği: Ülkemizde ve Dünyada Son Durum

Ahmet Özbilgin

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Tıp Fakültesi Tıbbi Parazitoloji A.D.

Manisa

DÜNYADA SITMA

- 2023 yılında 263 milyon insanın enfekte olmakta ve 597.000 kişinin sıtma nedeniyle hayatını kaybetmekte
- Bir önceki yıla göre 11 milyon artmıştır
- Ölümlerin %90'dan fazlası *P. falciparum* kaynaklıdır ve çoğunluğu beş yaş altı çocuklardır.
- Doğu Akdeniz Bölgesi'nde 2021'den bu yana görülme sıklığında %57'lik bir artış yaşanmıştır.
- Dünya nüfusunun % 40'ının sıtma riski altında

Plasmodium vivax

Plasmodium falciparum

Plasmodium malaria

Plasmodium ovale

Plasmodium knowlesi (Asya)

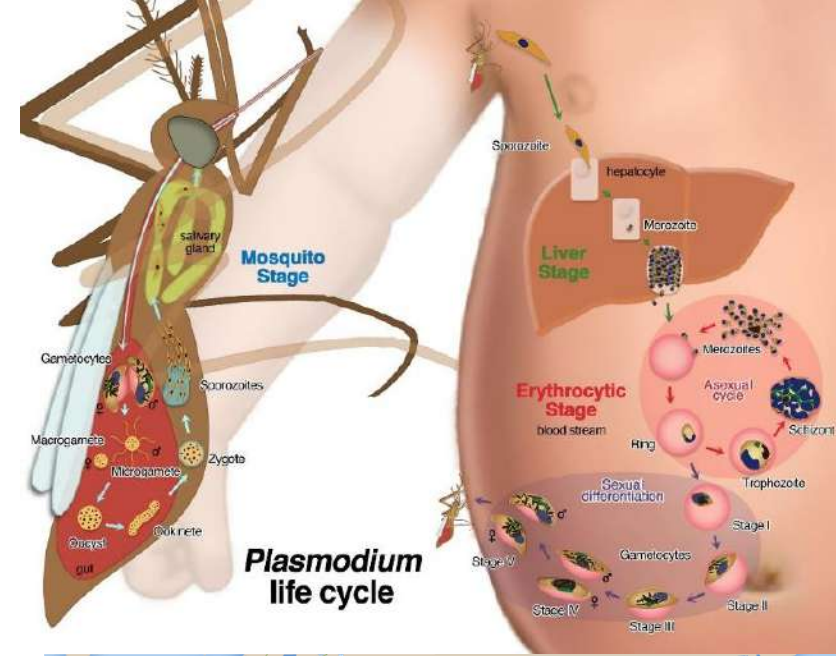
Plasmodium cynomolgi (Asya)

Plasmodium simium (Güney Amerika)

Plasmodium brasilianum (Güney Amerika)

Zoonoz

GELECEKTE BEKLENEN SICAKLIKLAR

IPCC, insan faaliyetlerinin sanayi öncesi dönemden bu yana yaklaşık 1,0 °C küresel ısınmaya neden olduğunu ve ısınmanın bu oranda artmaya devam etmesi durumunda, 2030 ile 2052 arasında 1,5 °C'ye ulaşacağını belirtmiştir (<https://www.ipcc.ch/sr15/>, Erişim Tarihi: 05 Aralık 2021).

2060 → 0.6°C – 2.5°C ↑

2100 → 1.4°C – 5.8°C ↑

Farklı dillerde haberler için
buraya tıklayın

AB İklim İzleme Servisi: 2024 yazı kaydedilen en sıcak yaz oldu

Küresel Değişim Etmeni	Vektör, Patojen ve Konakçı Ortamları Üzerindeki Potansiyel Etkiler	Vektörler, Patojenler ve Konakçılar Üzerindeki Potansiyel Etkiler
Yüksek CO ₂ Konsantrasyonu	Ortam sıcaklığında ve bitki biyokütlesinde artış; odunsu bitkilerin yayılımı; nemli mikroiklimlerle uzun büyüme sezonları	Aynı yağış ve sıcaklık koşullarında vektörlerin ömründe artış; nemli bölgelerdeki vektörlerin yayılımında olası artış
Sıcaklık Artışı	Sıcak iklim kuşaklarının genişlemesi; daha uzun büyüme sezonları; daha az aşırı düşük sıcaklıklar ve daha sık aşırı yüksek sıcaklıklar	Vektör ve patojenlerin daha hızlı gelişimi, daha kısa nesil süreleri; sıcak iklim vektörlerinin ve patojenlerinin yayılımı
Yağış	Tahmin edilmesi zor ve bölgesel olarak değişken; ancak aşırı yağış olaylarının sıklığında artış	Sivrisinek üreme düzenlerinde değişim; artan sel ile üreme alanlarının artması
Kentleşme	İnsan yoğunluğunda artış, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yetersiz sanitasyon ve su temini. Gelişmiş ülkelerde ormanlık alanlara yakın dış kentsel gelişim artışı	Aynı yoğunlukta daha yüksek hastalık bulaşma oranı; daha fazla vektör üreme alanı. Ormanlık alanlardaki vektörlerle insanlar arasında daha fazla temas
Ormansızlaşma	İnsanların ormanlara daha fazla girmesi ve tarım amacıyla yapılan toprak işlemesi ile yüzey suyunun artması	Daha fazla vektör üreme alanı ve insanlar ile vektörler arasında daha fazla temas
Sulama ve Su Depolama	Yüzey suyunda artış; mevsimsel selin önlenmesi	Daha fazla vektör üreme alanı; vektör sayısı artışı
Tarımın Yoğunlaşması	Arazi ve bitki örtüsü tahribatında artış; yüzey suyunda artış	Daha fazla vektör üreme alanı; vektör sayısı artışı

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SITMA

- ✓ Erişkin vektör popülasyonunun artmasına neden olur
- ✓ Plasmodium türlerinin vektördeki kuluçka süresi kısalır
- ✓ Vektörün yaşam süresi ve bulaştırıcılığı artar
- ✓ Vektörün beslenme ihtiyacı ve ısırma sayısı artar
- ✓ Erişkin vektörün yüksek rakımlı alanlar ve Kuzey bölgelerine doğru yayılım alanı artar
- ✓ İnsanlar dışarda daha çok zaman geçirir ve vektörle temas artar
- ✓ Tarım ve sulama ile vektör sayısı ve üreme alanı artar

**Dünya Meteoroloji
Örgütü: Sıcaklıklar kalıcı
hale geliyor**

KÜRESEL ISINMA VE SITMA

- Anofel cinsi sivrisinekler
- Larva 28 °C
- Erişkin 28 °C - 32 °C
- Küçük su birikintisi
- 20 °C - 30 °C optimum bulaş
- 16 °C ↓ - 33 °C ↑ sporogoni olmaz

SAĞLIK BAKANLIĞI SITMA RAPORU

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI KAPSAMINDA SITMAYLA
SAVAŞ PROGRAMININ DETAYLI ANALİZ VE
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI

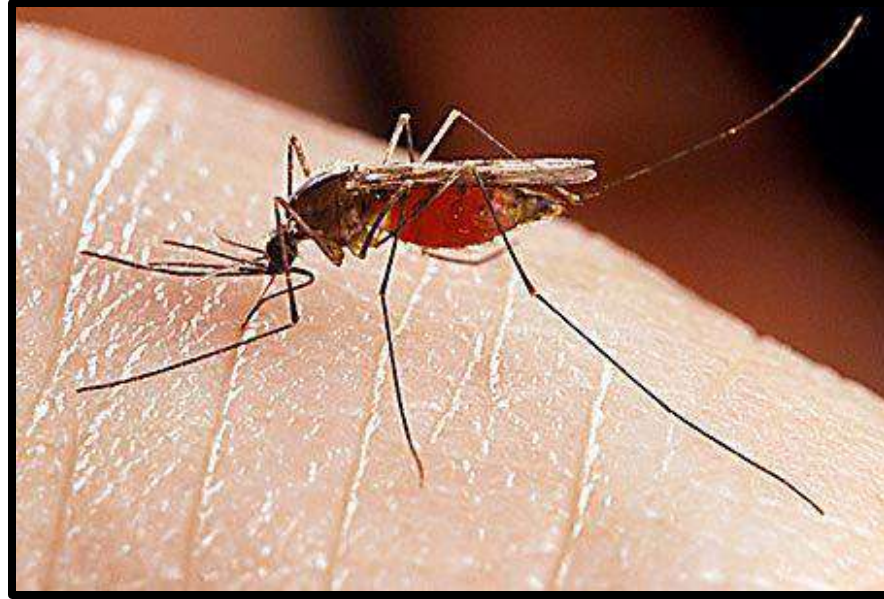

2009 Yılında Türkiye'de Sitma Endemik Bölgeler

NIHAİ RAPOR

EYLÜL 2010

Prof. Dr. Ahmet ÖZBİLGİN

Acta Tropica

Volume 120, Issues 1–2, October–November 2011, Pages 15–23

Review

Malaria in Turkey: Successful control and strategies for
achieving elimination

Ahmet Özbilgin^a, Seher Topluoglu^b, Saffet Es^b, Elif Islek^c, Salih Mollahaliloglu^c,
Yasin Erkoc^d

A DETAILED ANALYSIS AND ASSESSMENT STUDY
OF MALARIA CONTROL PROGRAM WITHIN THE CONTEXT OF
TRANSFORMATION IN HEALTH PROGRAM

Malaria-endemic Regions in Turkey (2009)

FINAL REPORT

SEPTEMBER 2010

Prof. Dr. Ahmet ÖZBİLGİN

türkiye de sıtma

Tümü Görseller Haberler Videolar Haritalar Daha fazla Araçlar

Yaklaşık 606.000 sonuç bulundu (0,28 saniye)

Bunu mu arıyorsunuz? **türkiye'de sıtma**

Burkina Faso, Kamerun, Gana ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi sıtmanın sık görüldüğü Afrika ülkelerine, iş veya gezme amaçlı gidenler ve koruyucu tedavi almayan kişiler de hastalık açısından risk taşıyor. Sağlık Bakanlığınca yürütülen Sıtma Eliminasyon Programı sonucunda, **Türkiye'de yerli sıtma vakası görülüyor.** 25 Nis 2023

GÜNDEM DÜNYA EKONOMİ SPOR ANALİZ KÜLTÜR INFOGRAFIK PODCAST VIDEO FOTOĞRAF

SAĞLIK

Türkiye'de yerli sıtma vakası yok

Sağlık Bakanlığınca yürütülen Sıtma Eliminasyon Programı sayesinde, Türkiye'de yerli sıtma vakası görülmediği, fakat yurt dışı kaynaklı sıtma vakalarıyla karşılaşılabilirdiği bildirildi.

Yeşim Sert Karaaslan | 25.04.2023 - Güncelleme : 25.04.2023

Gündem

Büyükelçi Kılıç'tan Fransa Dışişleri Bakanı Colonna'nın Agn Dağı görselli paylaşımına tepki

Depremde 100 kişinin öldüğü binanın inşası da güçlendirilmesi de projersiz ve ruhsatsız yapılmış

İstanbul'da 287 evsiz

Ankara

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

Sıtma Vaka Yönetim Rehberi

2019
Ankara

Artemether + lumefantrine
Primakin

TÜRKİYE'DE YURTDIŞI KAYNAKLI SITMA

- Yıllık yaklaşık import 200-250 vaka
- Her yıl ortalama 1-4 kişi yurtdışı kaynaklı *P. falciparum* sıtmasına bağlı olarak hayatını kaybetmektedir.
- A Grubu Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Listesinde yer almaktadır.
- Yurtdışı kaynaklı sıtma vakalarının yaklaşık %75'i *P. falciparum* , %20'si *P. vivax* ve %5'i diğer sıtma türleridir.

Sıtma sonucu ölüm için rekor tazminat talebi

HABER

Yazı boyutu - +

Sıtmadan ölen işadamı Ömer Halaç'ın ailesi, tanı ve tedavideki gecikme nedeniyle hastaneden rekor tazminat istedi. Halaç ailesi, doktoru sıtma için uyarılarına rağmen ölümün gerçekleştiğini belirterek 10 milyon YTL maddi, 1.8 milyon YTL manevi tazminat talep etti.

Ömer Halaç, Türkiye'nin ilk uluslararası sertifikalı altın rafinerisinin sahibiydi.

Nisan ayında gittiği Orta Afrika Cumhuriyeti'nde sıtma mikrobu kaptı. 15 gün sonra hastalık belirtiler göstermeye başladı.

Halaç ailesi, seyahati hatırlatıp tanı için doktorların dikkatini sıtmaya çektiler. Yapılan tetkikler sonucu 3. gün sıtma tanısı kesinleşti tedavi başladı. Ancak 38 yaşındaki Ömer Halaç bir gün sonra öldü.

Ailesi, "Sıtma uyarımız dikkate alınsa tanı ve tedavide geç kalınmazdı" diyerek mahkemeye başvurdu.

Tazminat talebi 11.8 milyon YTL

Aile, Ömer Halaç ile ilgilenen doktor ve hastaneden 10 milyon YTL maddi, 1.8 milyon YTL manevi

tazminat istiyor.

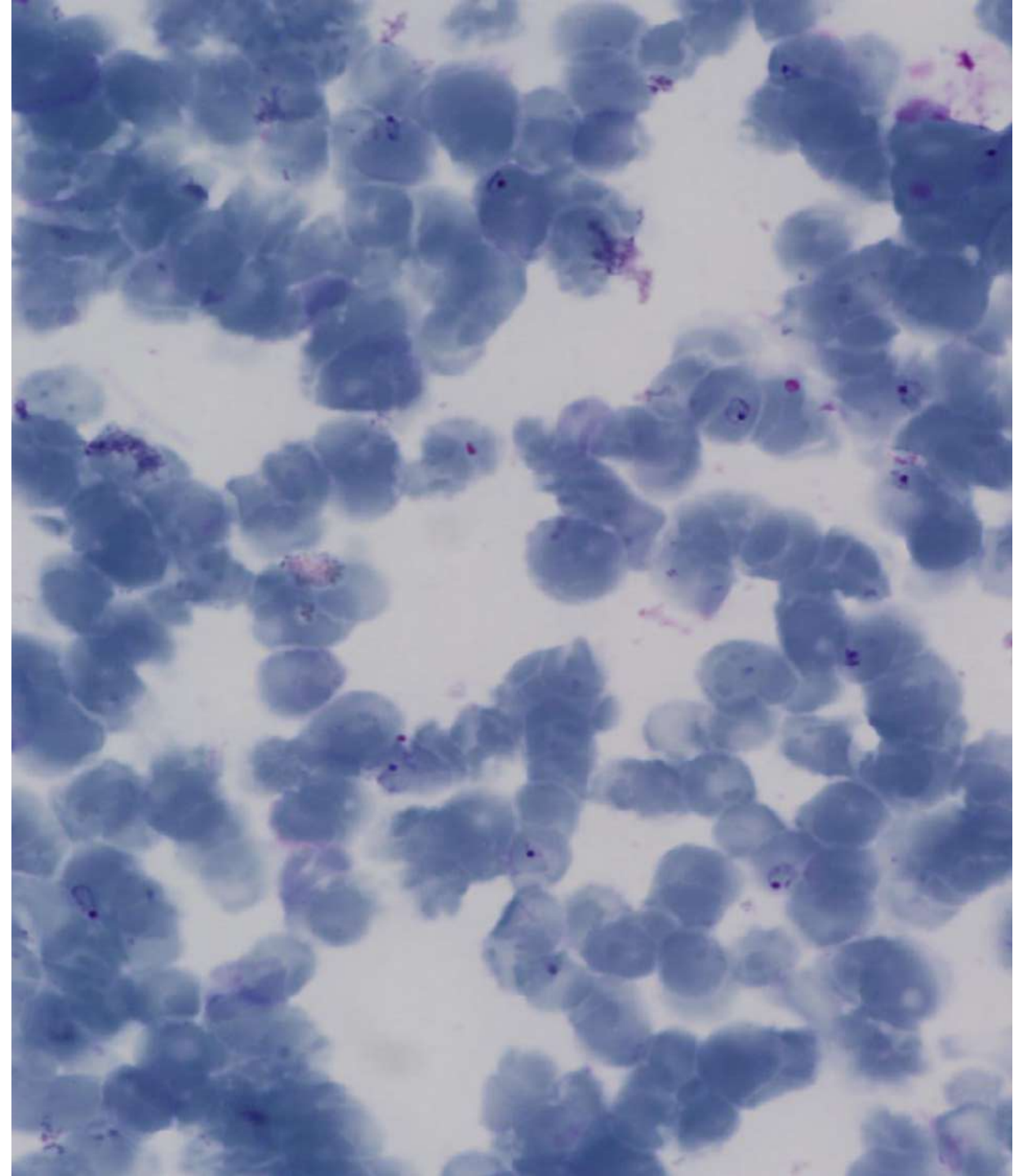
Aile, davanın başlaması için gerekli 160 bin YTL'lik harcın 25 bin YTL'lik bölümünü de adliye yatırdı.

Tedaviyi yapan özel hastane ise, Ömer Halaç'ın ölümünde ihmali olduğunu iddiasını kabul etmiyor.

Hastaneden yapılan yazılı açıklamada, Ömer Halaç'ın yatışından ölümüne kadar olan süreçte sağlık durumuna ilişkin tüm tıbbi gereklilikler ve zorunluluklar yapılmıştır denildi.

İlgili Haberler

- 7 sağlıkçıya 'sahte rapor' gözetisi
- Ankara'da 14 hastanede 2.2 milyarlık usulsüz ödeme
- Asılsız ilaç alımı iddialarına soruşturma istemi
- Ambulans şoförü cuma namazında mıydı?
- Sedyeden düşürülen yaralı

Sıtmaya yakalanan Kocaelispor Asbaşkanı Ekrem Can hayatını kaybetti

Kocaelispor Asbaşkanı Ekrem Can, futbolcu keşfetmek için gittiği Nijerya'da yakalandığı sıtma hastalığı nedeniyle tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti.

Gana'da geçici görev yapan Türk polis sıtmadan hayatını kaybetti

tele1.com.tr Haber

Güncelleme 17:37 ,20 Ocak 2024

RAPOR YILI	SB Verisi	RAPOR VERİLERİ							Yerli vaka	Dışardan gelenden türeyen
		CV	İV	PF	PV	MIX	Diğer	Ölüm		
2012		128	127	97	30	-	1	VY	0	128
2013	376	376	157	131	243	-	1	VY	217	1
2014	285	285	251	186	94	-	-	3	34	
2015	249	249	244	204	41	-	4	1	0	5
2016	221	221	221	149	49	21	2	VY	VY	VY
2017	209	209	209	121	47	32	8	0	0	0
2018	214	2014	214	148	36	23	7	0	0	0
2019	238	VY	VY	VY	VY	VY	VY	0	VY	VY
2020	279	VY	VY	VY	VY	VY	VY	0	VY	VY
2021	135	VY	VY	VY	VY	VY	VY	VY	VY	VY
2022	209									

SB: Sağlık bakanlığı; CV: Konfirme vaka; PF: P.falciparum; PV: P. vivax; MIX: Karışık enfeksiyon; VY: Türkiye için veri verilmemiş. NOT: 2014 ve 2015 yıllarındaki ölüm sayıları sonraki yıllardaki raporlardan kaldırılmış

ANNEX 5 – H. REPORTED MALARIA CASES BY METHOD OF CONFIRMATION, 2010–2020

WHO region Country/area		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Turkey ^{2,3}	Suspected cases	507 841	421 295	337 830	255 125	189 854	211 740	144 499	115 557			
	Presumed and confirmed	81	128	376	251	249	221	208	214			
	Microscopy examined	507 841	421 295	337 830	255 125	189 854	211 740	144 499	115 557			
	Microscopy positive	81	128	376	251	249	221	208	214			
	RDT examined											
	RDT positive											
	Imported cases	81	128	376	251	249	221	208	214			

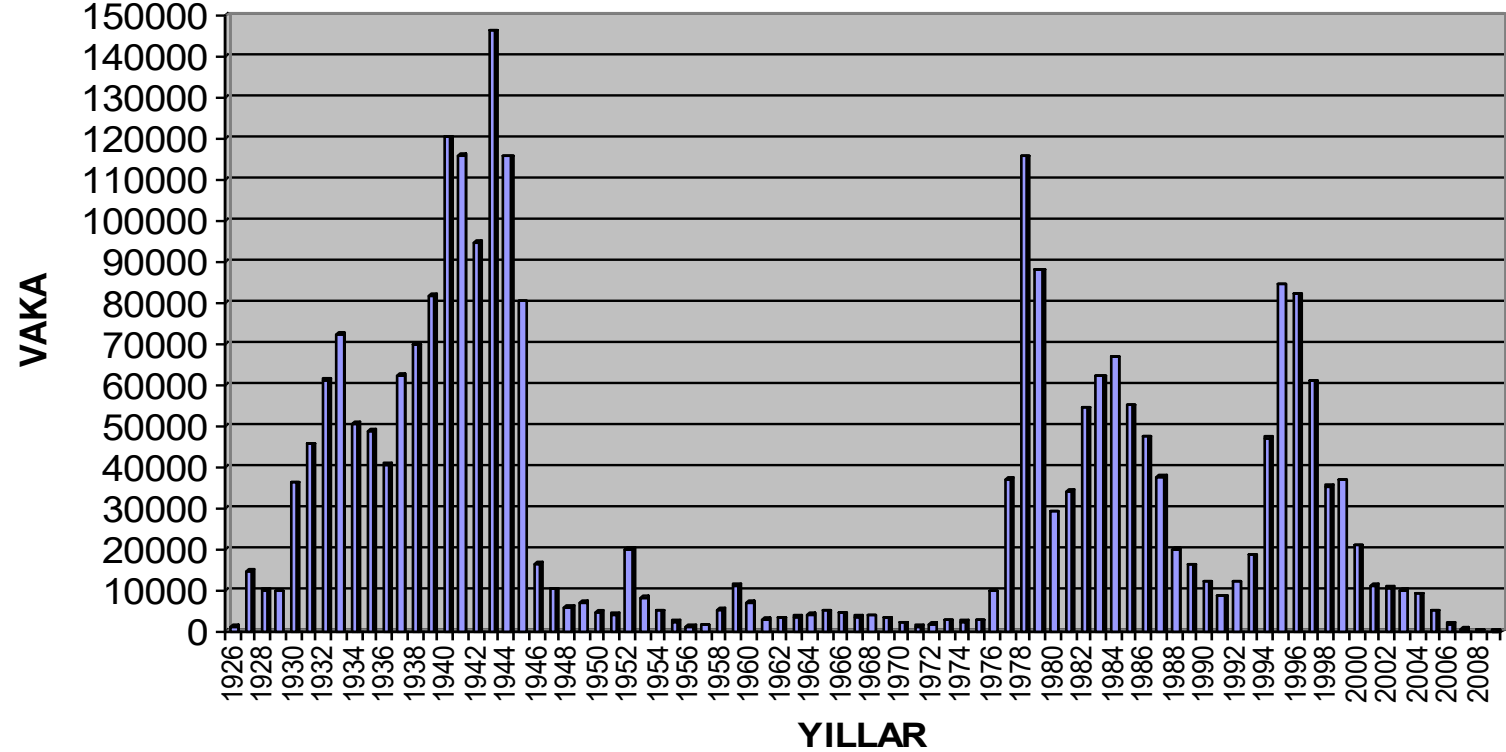
TÜRKİYE VE SITMA

20,132 Pozitif kan yayması

14,560 *Plasmodium vivax*

3,449 *P. falciparum*

584 *P. malaria* (Suyev, 1953)

An. superpictus Güneydoğu Anadoludan toplanmış Prag'daki laboratuvarında *P. falciparum* ile enfekte olabiliyor (Sousa , 2007).

2000 li yıllara *P. falciparum* yerli vakalar. (Akdur,1997, Alten;2007,Ok 2019,)

TÜRKİYE’DE YERLİ SITMADA SON DURUM ???

Olgu Sunumu/Case Report

Mikrobiyol Bul 2023;57(4):698-706/doi: 10.5578/mb.20239958

Geliş Tarihi (Received): 13.02.2023 • Kabul Ediliş Tarihi (Accepted): 14.06.2023

Lösemi Ön Tanılı Yerli Sıtma Olgusu

Autochthonous Case of Malaria Prediagnosed as Leukemia

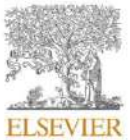
Hüseyin GÜLEN¹(ID), Ayşen TÜREDİ YILDIRIM¹(ID), İbrahim ÇAVUŞ^{2,3}(ID),
Hülya TÜRKMEN¹(ID), Ahmet ÖZBİLGİN²(ID)

¹ Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Hematoloji Bilim Dalı, Manisa.

¹ Manisa Celal Bayar University Faculty of Medicine, Department of Pediatrics, Division of Pediatric Hematology, Manisa, Türkiye.

² Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı, Manisa.

² Manisa Celal Bayar University Faculty of Medicine, Department of Medical Parasitology, Manisa, Türkiye.

Contents lists available at ScienceDirect

Travel Medicine and Infectious Disease

journal homepage: www.elsevier.com/locate/tmaid

Malaria in Turkey: A comprehensive analysis of diagnosis, treatment, and the impact of COVID-19, ten years after malaria elimination (2012–2023)

Özgün Ekin Şahin^a, Zeynepgül Kalay^a, Nagehan Didem Sarı^b, Ayşe Batirel^c, Gülden Ersöz^d,
Günay Tuncer Ertem^e, Tuba Turunç^f, Ramazan Gözükküçük^{g,h}, Funda Şimşek Çelenerⁱ,
Arzu Kantürk^j, Kaya Süer^j, Şafak Özer Balın^k, Ayşe Sağmak Tartar^k, Güven Çelebi^l,
Hülya Kuşoğlu^m, Selma Ateşⁿ, Sevil Alkan^o, Duru Mistanoğlu Özatağ^p, Hande Berk^q,
Cengiz Uzun^r, Çağla Karakoç^s, İlknur Erdem^t, Necati Mumcu^u, Fatma Çölkesen^v,
Arzu Altunçekiç^w, Ayşe İnci^x, Fatma Yılmaz Karadağ^y, Emine Türkoğlu Yılmaz^z,
Mustafa Arslan^{aa}, Ahmet Şahin^{ab}, Haluk Erdoğan^{ac}, Orçun Zorbozan^{ad}, Hatice Ertabaklar^{ae},
Oğuz Ertan^a, Lal Sude Gücer^{af}, Önder Ergönül^{af,ag,*}

Olgu Sunumu/Case Report

Mikrobiyol Bul 2023;57(2):307-316/doi: 10.5578/mb.20239922

Geliş Tarihi (Received): 08.10.2022 • Kabul Ediliş Tarihi (Accepted): 15.01.2023

Kayseri İlinde Görülen Yerli Sıtma Olguları

Domestic Malaria Cases in Kayseri Province

Zeynep TÜRE¹(ID), Orhan YILDIZ¹(ID), Ozan YAMAN²(ID), Gamze KALIN ÜNÜVAR¹(ID),
Bilgehan AYGİN¹(ID)

¹ Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kayseri.

¹ Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Clinical Microbiology and Infectious Diseases, Kayseri, Türkiye.

² Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Parazitoloji Bilim Dalı, Kayseri.

² Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Medical Parasitology, Kayseri, Türkiye.

Özgün Araştırma/Original Article

Mikrobiyol Bul 2025;59(1):90-101/doi: 10.5578/mb.202501124

Geliş Tarihi (Received): 15.08.2024 • Kabul Ediliş Tarihi (Accepted): 05.01.2025

Sıtma Hastalarından Elde Edilen *Plasmodium* spp. İzolatlarındaki Moleküler Farklılıkların Araştırılması

Investigation of Molecular Differences in *Plasmodium* spp. Isolates Obtained from Malaria Patients

Emrah ERDOĞAN¹(ID), Merve YÜRÜK¹(ID), Eda SİVCAN¹(ID), Makbule SALLANBAŞ¹(ID),
Ozan YAMAN²(ID)

¹ Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı, Kayseri.

¹ Erciyes University Faculty of Medicine, Department of Medical Parasitology, Kayseri, Türkiye.

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Parazitoloji Laboratuvarı, Kayseri.

² University of Health Sciences, Kayseri City Training and Research Hospital, Parasitology Laboratory, Kayseri, Türkiye.

Ana sayfa \ Haberler \ Sağlık

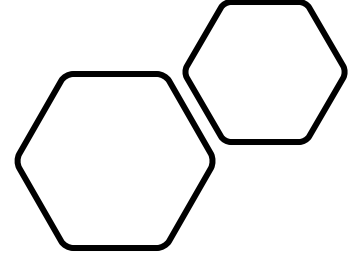
Bakanlık Açıkladı: Türkiye'de Yerli Sıtma Vakası Görülmüyor

Sağlık Bakanlığı, yürütülen çalışmalar sonucunda, Türkiye'de yerli sıtma vakasının görülmediğini, ancak sıtmanın yaygın görüldüğü ülkelerden gelenlerde veya bu ülkelere seyahat edenlerde sıtmanın tespit edilebildiğini bildirdi.

Kaynak : Anadolu Ajansı

Haber 25 Nisan 2025 18:40, Son
Giriş : Güncelleme :

25 Nisan 2025
18:42

LÖSEMİ ÖNTANILI YERLİ SITMA BULAŞI

- Son 3 ayda 14 yaşındaki çocuk hasta Diyarbakır, Adana, Mersin, Antalya ,İzmir ve Manisa nın farklı ilçeleri

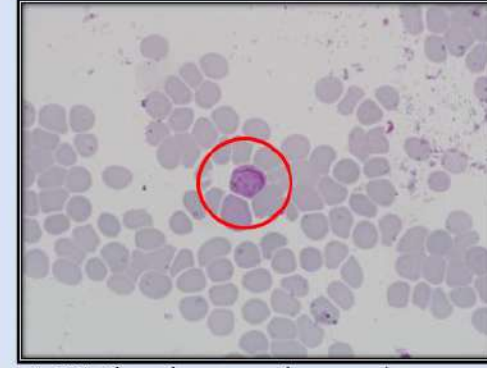
Grip benzeri semptomları ile başvurduğu sağlık kuruluşlarında Parol, Amoksisilin ve Metpamid gibi ilaçlar.

- İki haftadan beri devam eden ateş yüksekliği, baş ağrısı, üşüme-titrete, bulantı-kusma ve ishal şikayetleri

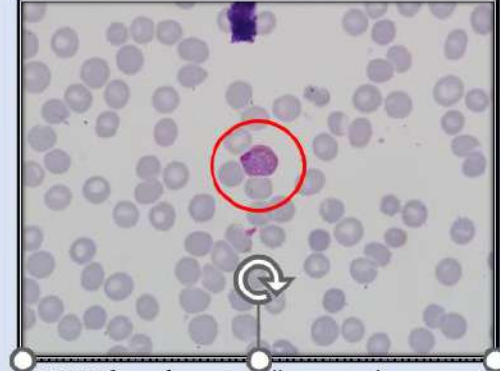
- Manisa'da bir sağlık kuruluşuna başvuran hastada pansitopeni saptanması üzerine lösemi ön tanısı

- MCBÜ Tıp Fakültesi Hafsa Sultan Hastanesi Çocuk Hematoloji Bilim Dalı'na yönlendirilmiştir.

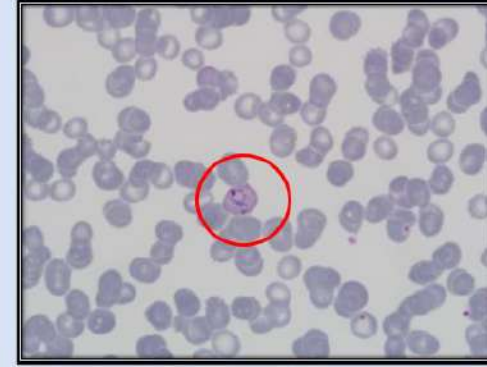
- Hastanın tedavisi için Airalan (artemeter+lumefantrin) 2x4 tablet PO 3 gün, Primakin 14 gün 1x2 tablet (1x15 mg) dozları uygulanarak hasta komplikasyonsuz bir şekilde taburcu edilmiştir.

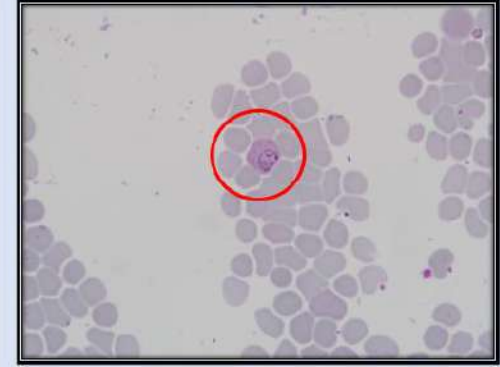
Şekil 1. *Plasmodium vivax* makrogametosit

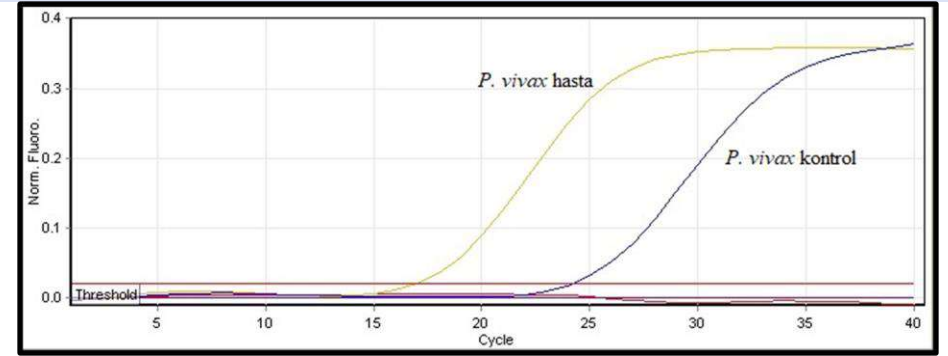
Şekil 2 *Plasmodium vivax* mikrogametosit

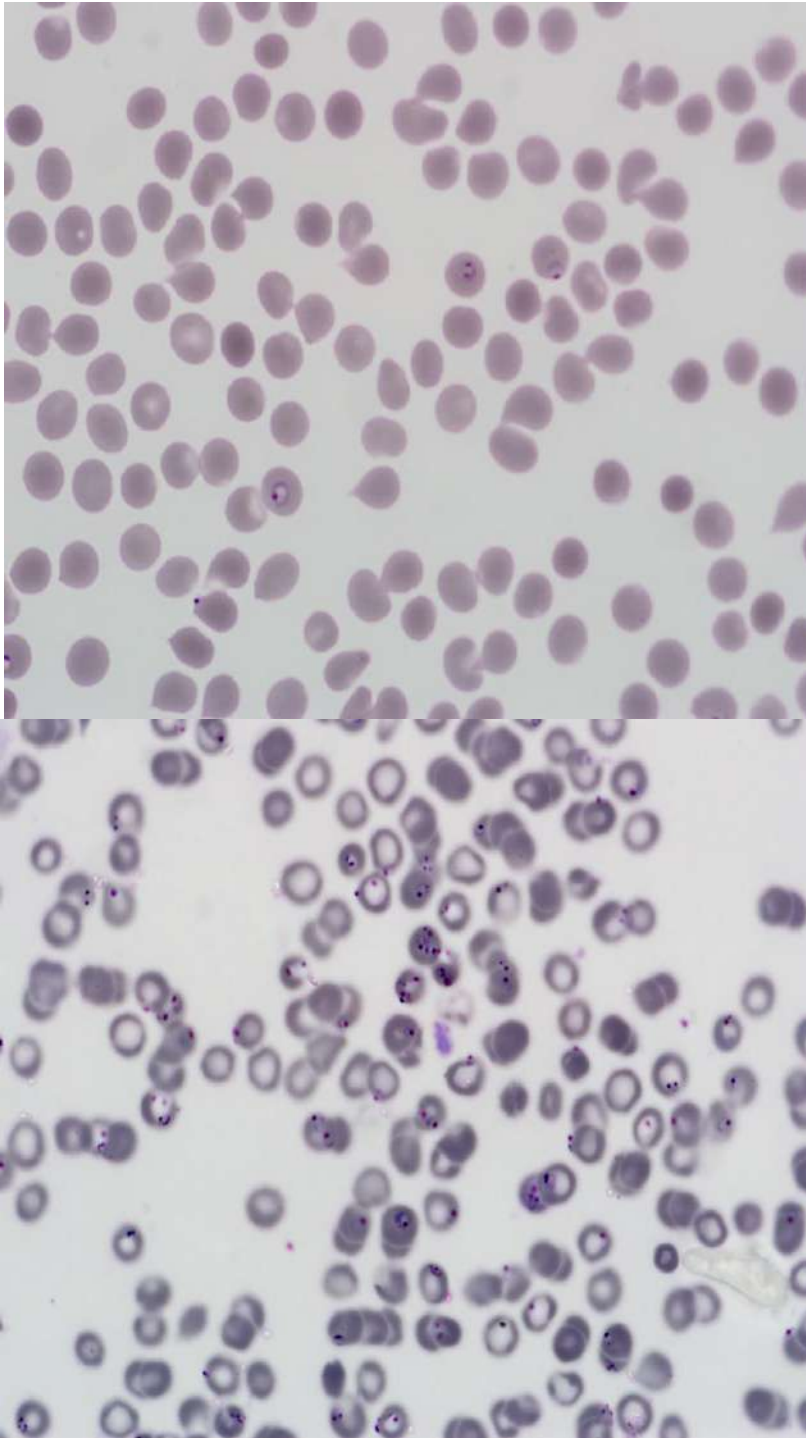

Şekil 3. *Plasmodium vivax* trofozoit

Şekil 4. *Plasmodium vivax* trofozoit

Anemnez!!!!

Nigeria

Map

P. vivax

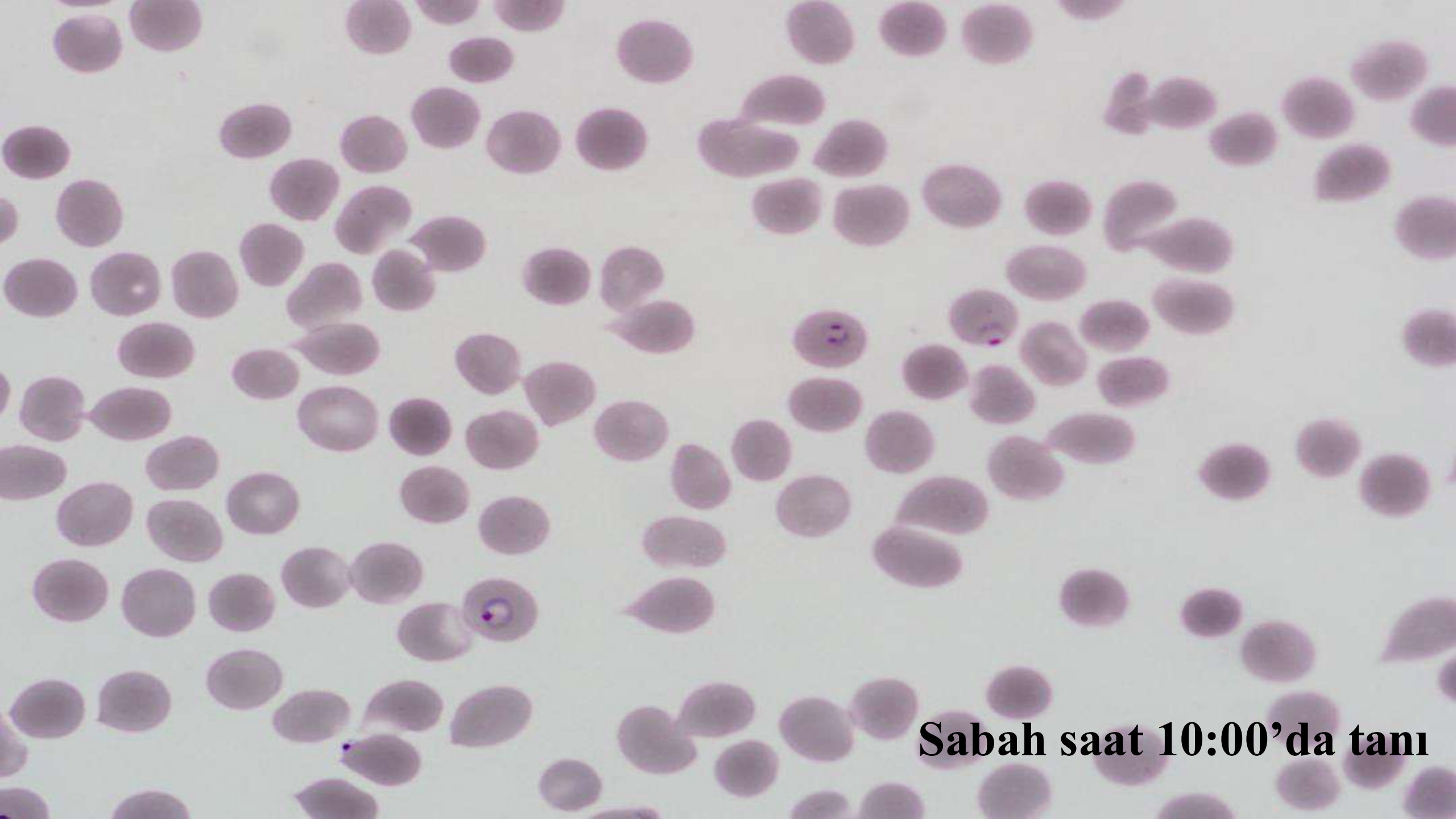

P. falciparum

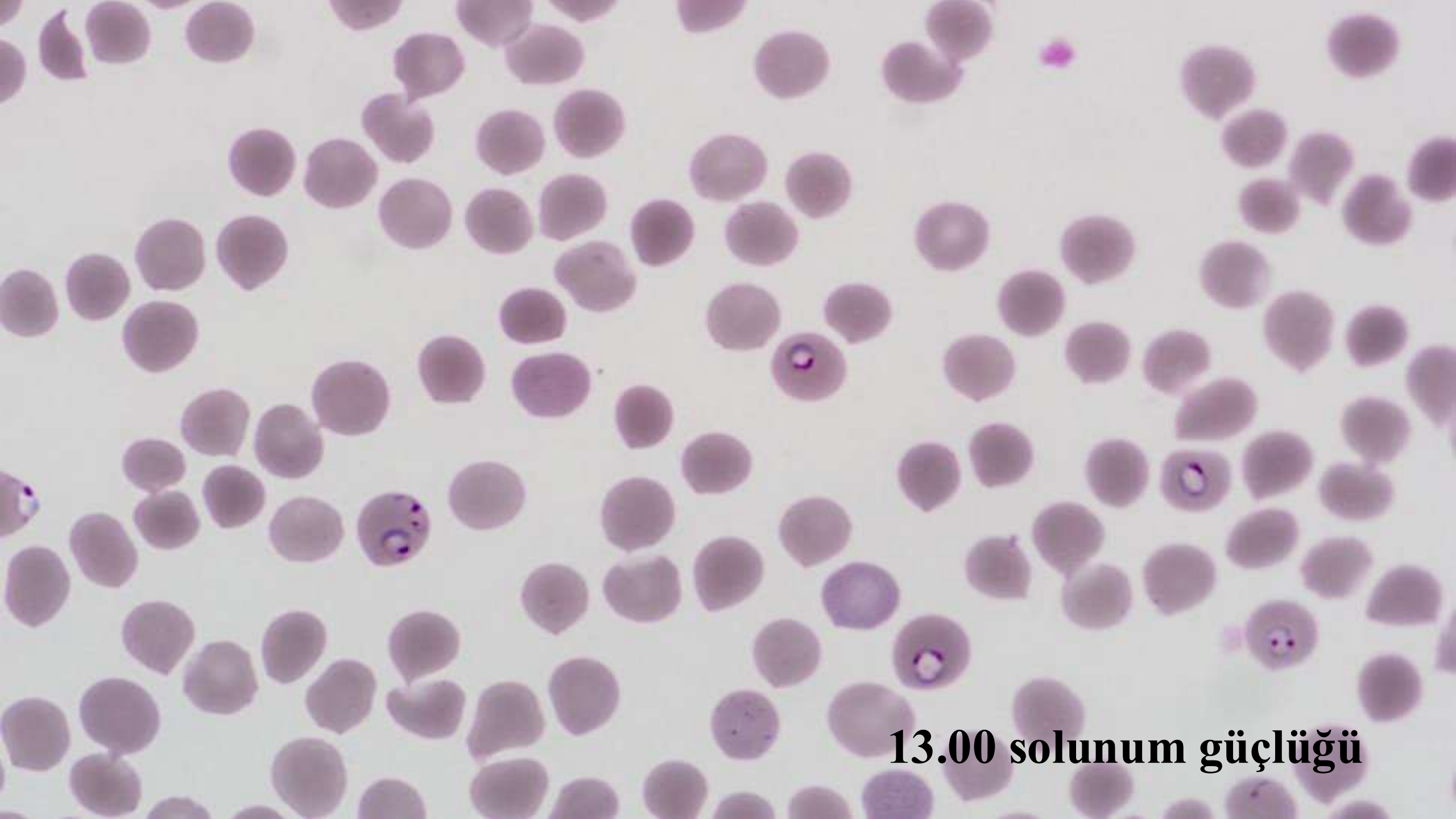
OLGU SUNUMU (*P. falciparum*)

- F.G isimli Türk işçi Nijerya'nın Edo eyaletine çalışıyor.
- Temmuz ayında Türkiye'ye giriş yapıyor. Sırasıyla Manisa/Alaşehir, Muğla/Fethiye, Marmaris, Ortaca, Bodrum güzergahında seyahat ediyor. Antibiyotik ve ağrı kesici tedavisi veriliyor.
- Ateş, titreme, terleme , kusma , ishal ve sarılık şikayetleri ile MCBÜ hastanesi acil servisine başvuruyor.
  - Sabah saat 10:00'da kan alınıp tanı konuluyor.
  - 13:00 solunum güçlüğü geliyor,
  - 15:00 bilinç kaybı ve kötü beyin sıtma nöbeti ile yoğun bakıma alınıyor,
  - 17:00 artemeter ve lumefantrine tedavisine başlanıyor,
  - 23:00 hasta ex oluyor.

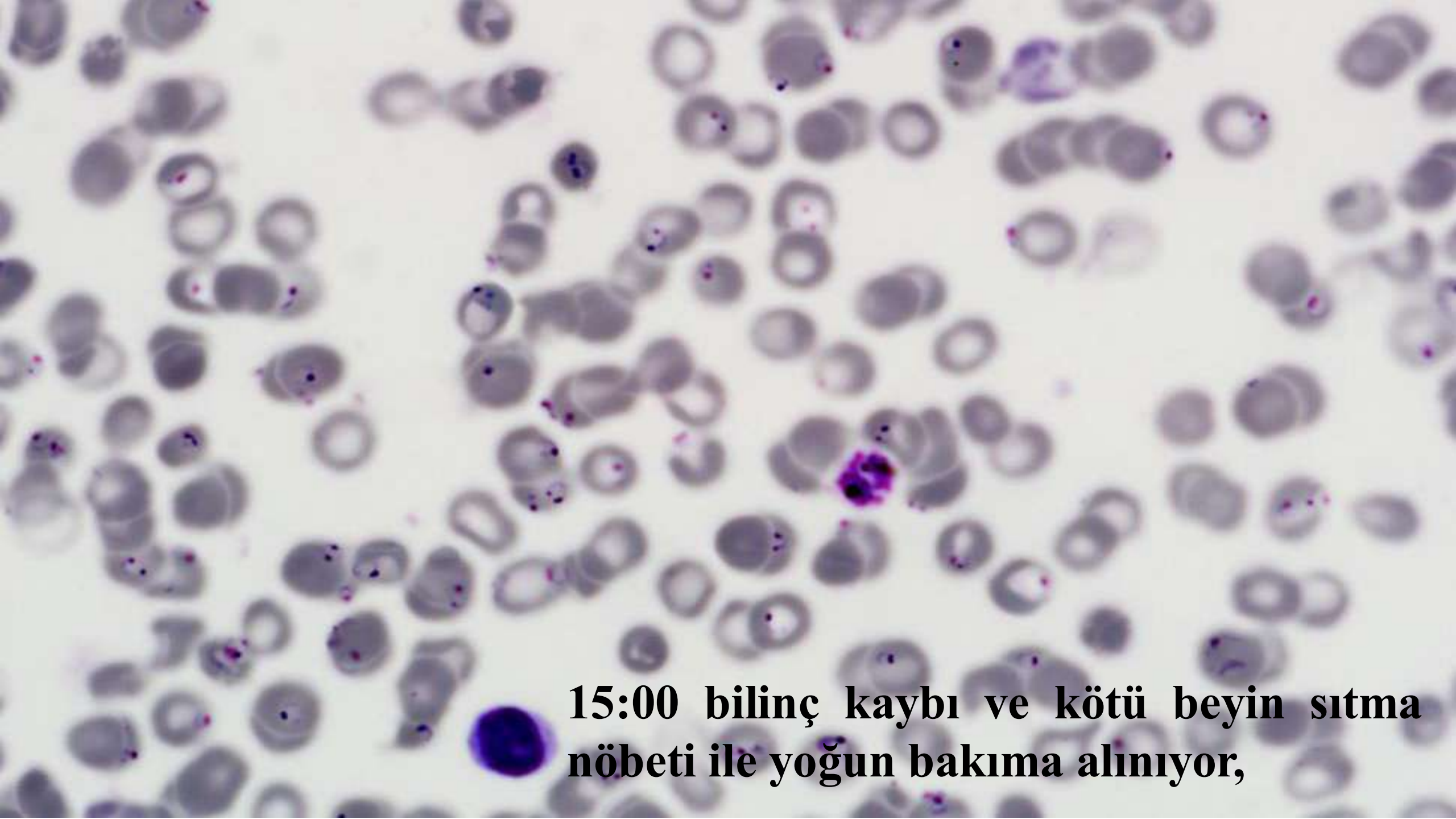

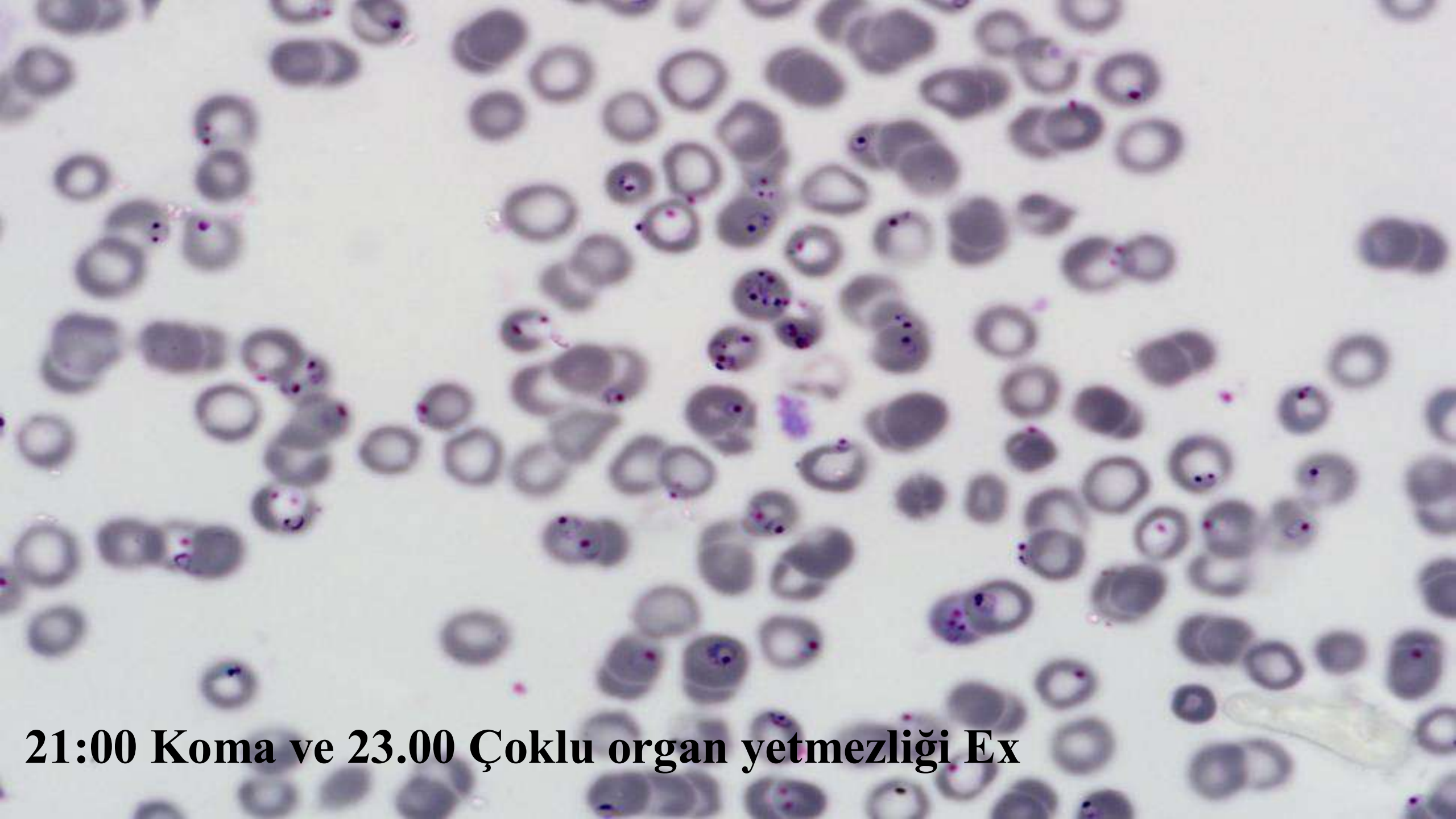
Sabah saat 10:00'da tani

13.00 solunum güçlüğü

A microscopic view of a blood smear. The field is filled with numerous red blood cells (erythrocytes) which appear as small, round, pinkish-purple discs. There are also several white blood cells (leukocytes) visible, characterized by their larger size and more complex, multi-lobed nuclei. One white blood cell is particularly prominent in the lower-left quadrant, showing a large, dark, multi-lobed nucleus. The background is a light, off-white color.

**15:00 bilinç kaybı ve kötü beyin sıtma
nöbeti ile yoğun bakıma alınıyor,**

21:00 Koma ve 23.00 Çoklu organ yetmezliđi Ex

İmport Kan ve Yayma Preparatları (n=303)					
Turizm, Ticaret Görüşmesi, Eğitim,Aile/ Arkadaş ziyareti n=236			Mülteci n=67		
Giemsa Boyalı Yayma	303		<i>Plasmodium falciparum</i>	216	
			<i>Plasmodium vivax</i>	76	
			<i>Plasmodium malaria</i>	4	
			<i>Plasmodium ovale</i>	2	
			<i>Plasmodium knowlesi</i>	1	
Moleküler Yöntem	295		<i>Plasmodium falciparum</i> + <i>Plasmodium ovale</i>	2	
			<i>Plasmodium falciparum</i> + <i>Plasmodium malaria</i>	2	

DİKKAT Gametositler!!!!!!

İmport Sıtma (Sağlık Kuruluşu)

%85 5 ve

%10 3

%2 2

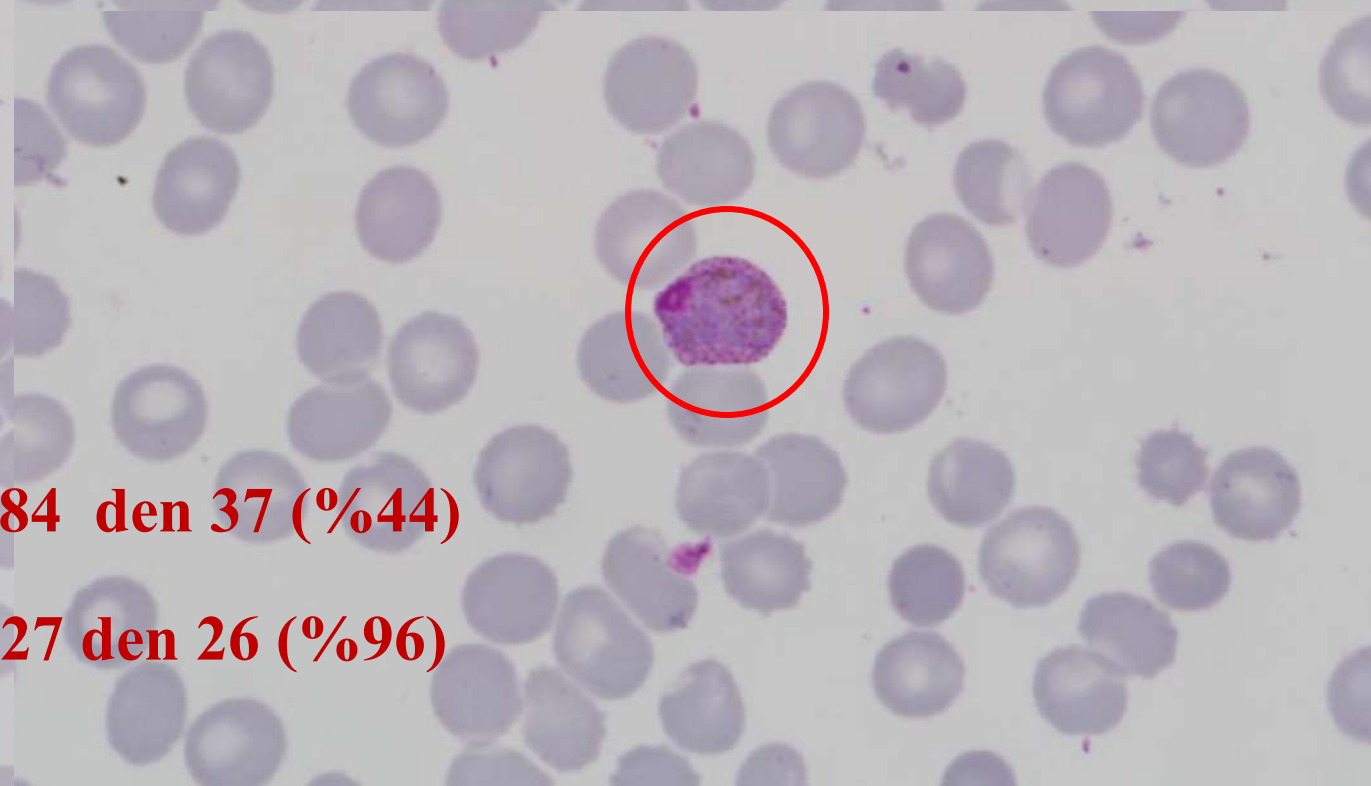
%3 Doğrudan

İmport Sıtma

P. falciparum 236 dan 71 (%30)

DİKKAT Gametositler!!!!!!

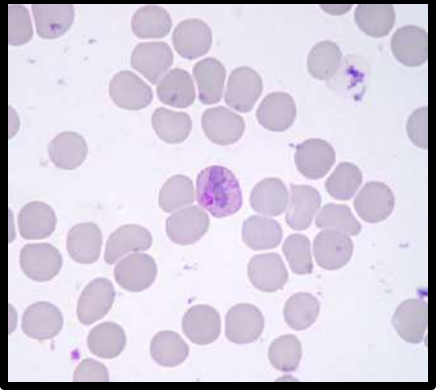

EÖ 84 den 37 (%44)

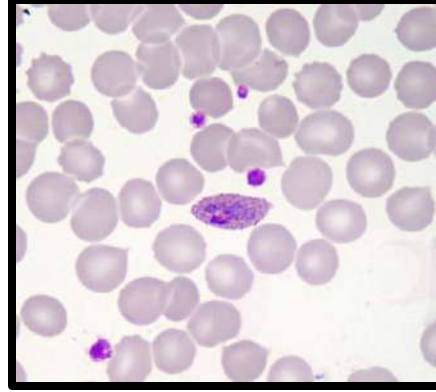
ES 27 den 26 (%96)

Türkiye’de sıtma ve vektör

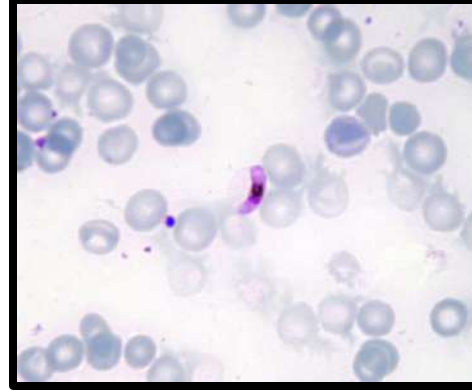
20,132 Pozitif kan yayması
14,560 *Plasmodium vivax*
3,449 *P. falciparum*
584 *P. malaria* (Suyev, 1953)

Plasmodium vivax

P. malaria

P. falciparum

Anopheles superpictus

An. sacharovi

An. maculipennis

An. claviger

An. hyrcanus

'Süper sıtma' Güney Doğu Asya'da hızla yayılıyor

James Gallagher
BBC Sağlık ve Bilim muhabiri

24 Eylül 2017

f t b e Paylaş

Sıtma, sivrisineklerin taşıdığı parazitlerle bulaşıyor.

Bilim insanları, Güney Doğu'da hızla artan "süper sıtma" vakalarının küresel bir tehdide dönüştüğü uyarısında bulundu.

Geleneksel ilaçlar, sıtma parazitinin tehlikeli bir türü olan "süper sıtma" mikrobunu öldüremiyor.

Daha önce Kamboçya'da görülen hastalığın Tayland, Laos ve Vietnam'da da ortaya çıktığı belirtiliyor.

Oxford Tropikal Tıbbi Araştırmalar Merkezi Başkanı Prof. Arjen Dondorp BBC'ye "Çok ciddi bir tehditle karşı karşıyayız. Bu endişe verici, çünkü hastalık bölgede o kadar hızlı yayılıyor ki, sonunda Afrika'ya da sıçramasından endişe ediyoruz" dedi.

Uzmanlar tıp dergisi Lancet Enfeksiyon Hastalıkları'nda yayımladıkları makalelerinde, mikrobun artemisinin tedavisine direnç gösterdiği belirtti.

Güneydoğu Asya

Artemisin

Kamboçya %60

Vietnam %30

Tayland

Laos

Bangladeş

Hindistan

- ✓ *Plasmodium*larda ilaç direncinin gelişmesi,
- ✓ Sivrisineklerde insektisit direnci
- ✓ Sivrisineklere adaptasyon yetenekleri
- ✓ Sivrisineklerin davranışlarındaki değişiklikler,
- ✓ Sivrisineklerde paraziti geliştirecek mutasyonlar

Değerlendirme:

- ✓ Ülkemiz subtropikal bölgede yer alır
- ✓ İklim değişikliği, sivrisineklerin yaşam alanlarını genişleterek ve üreme kapasitelerini artırarak sıtmanın yeniden ortaya çıkma riskini yükseltmektedir.
- ✓ Sıtmanın endemik olduğu bölgelerden gelen göçmenler ve turistler hastalığın taşınmasında önemli bir faktördür.

Victims of **malaria** in the antiquity

King Tutankhamun
1327 B.C.

Alexander the Great
323 B.C.

Genghis Khan
1227

Sonuç olarak:

TÜBA'nın hazırladığı ve iklim değişikliği ile ülkemizde halk sağlığı sorunu oluşturarak tehdit edecek vektörler ile bulaşan hastalıkların ilk sırasında sıtma hastalığı gelmektedir. *P. falciparum* sıtması vakalarının 2050 yılına kadar yükselerek ülkemizi tehdit edeceği ve önemli bir halk sağlığı sorunu olacağı vurgulanmaktadır (TÜBA, 2020; UN, 2021). Bunun yanı sıra iklim değişikliğinin vektör kaynaklı hastalıkları arttırarak bölgemiz için risk ve tehdit oluşturacağı, Türkiye'de *P. vivax*'ın sıtma epidemileri oluşturabileceği de belirtilmektedir (Özer, 2005; Yazgan, 2003; Özbilgin, 2010a).

- ✓ Türkiye sıtma ile mücadelede proaktif önlemler almalı
- ✓ Sivrisinek kontrol programları güçlendirilmeli
- ✓ Sağlık altyapısı iyileştirilmeli
- ✓ Sıtmanın endemik olduğu bölgelerden gelen göçmenler ve turistlerin sağlık taramaları yapılmalı
- ✓ Halk bilinçlendirilmeli **VE**

SITMANIN KLİNİK , TANI VE TEDAVİSİ KONUSUNDA EĞİTİMLİ VE FARKINDALIĞI OLAN SAĞLIK PERSONELİ !!!!!

SITMANIN KLİNİK, TEDAVİ VE LABORATUVAR TANISI KURSLARI!!!!

İlginiz için teşekkürler